

Lekcija Rīgā, Latvijā
Ceturtdiena, 2008.gada 14.februāris

LEKCIJAS IZKLĀSTS

Juhani Pallasmaa

Dzīvojamā telpa arhitektūrā un kino

Mēs nedzīvojam atšķirīgā materiālā un garīgā pasaulē; abas šīs empīriskās dimensijas ir savijušās cieši kopā. Mēs dzīvojam garīgās pasaulēs, kur patiesi piedzīvotais saplūst ar atmiņām un fantāzijām, kā arī ar pagātņi, tagadni un nākotni.

Tā kā šīs ir garīgas telpas, kas ceļo bez noteiktām robežām, arhitektūras un kino uztveres veidi ir ļoti līdzīgi. Tas, ka arhitektoniskie tēli ir iemūžināti vielā, bet kinematogrāfiskie tēli projicējas uz ekrāna kā acumirkīgas ilūzijas, vēl nenozīmē, ka šeit pastāv izteikta atšķirība. Abas jomas ir nosacīti reālas un kļūst par daļu no mūsu eksistenciālām sajūtām.

Gandrīz nav tādas filmas, kurā nebūtu neviena arhitektoniska tēla, jo jau pārvēršot kinematogrāfisko tēlu kadrā jeb nosakot mērogu vai apgaismojumu, tiek izveidota noteikta darbības vieta. No otras puses, vietas noteikšana ir viens no būtiskākajiem aspektiem arhitektūrā.

Dzīvojamā telpa nav viendabīga, neitrāla vai nevērtīga. Viens un tas pats sižets kino, piemēram, skūpst vai slepkavība, iegūst pavisam citu jēgu, atkarībā no vietas un situācijas, kur tas notiek. Kinematogrāfisti, dzejnieki, gleznotāji un rakstnieki vienlīdz jutīgi uztver šo vietas, situācijas un noskaņas mijiedarbību.

Kinorežisori nosaka filmas darbības vietu, detaļas un apstākļus, un to darot, viņi rada kinematogrāfisku arhitektūru. Patiesībā visas mākslas jomas veido telpiskus un arhitektoniskus tēlus, un bieži vien citās mākslas jomās radītajiem arhitektoniskajiem tēliem ir daudz spēcīgāka emocionālā ietekme nekā arhitektu projektētajām ēkām.

“Kāpēc gan arhitektūrai un arhitektiem, atšķirībā no filmām un filmu veidotājiem, projektēšanas gaitā tik maz interesē cilvēks? Kāpēc viņi ir tik pārņemti ar teoriju un ir tāli no dzīves vispār?” provokatīvi jautā holandiešu kinematogrāfists.

(Lekciju ilustrē *PowerPoint* prezentācija.)